

ADVIES

INZAKE DE *CONFERENCE OF PARTIES* BIJ HET BIODIVERSITEITSVERDRAG

25 maart 2010

2010|11

Inhoudsoverzicht

Inhoudsoverzicht.....	2
Krachtlijnen.....	3
Inleiding	4
Adviestekst	5
1. Situering.....	5
1.1. Het Biodiversiteitsverdrag.....	5
1.2. De <i>Conference of Parties</i> in 2010.....	7
1.3. De voorbereiding op Europees niveau.....	9
1.4. Voorbereiding op Belgisch en Vlaams niveau	11
2. Appreciatie en aanbevelingen.....	13
Bibliografie.....	19

Krachtlijnen

Voor de Minaraad kan het belang van biodiversiteit niet onderschat worden. Het is dan ook belangrijk dat er in deze problematiek, net zoals in de klimaatproblematiek, afdoende politieke energie wordt geïnvesteerd.

De Minaraad vat het Biodiversiteitsverdrag op als een belangrijk beginselverdrag en bovendien als een platform van waaruit andere verdragen in verband met biodiversiteit en ecosysteemdiensten kunnen benaderd worden. Bovendien hebben de ontwikkelingen in verband met het Biodiversiteitsverdrag een impact op het Europese biodiversiteitsbeleid, wat dan weer zijn impact heeft op het beleid in het Vlaamse Gewest. De Minaraad beveelt dan ook aan om de ontwikkelingen in verband met het Biodiversiteitsverdrag over de lange termijn nauwlettend te volgen, en deze opvolging structureel te verankeren.

Volgens de Minaraad vormt de in de conclusies van de Europese Ministerraad van 15 maart vastgestelde lijn, een belangrijke uitdaging voor het Vlaamse Gewest – die evenwel samen spoort met wat afgesproken werd in het Pact 2020. Ook binnen Vlaamse context zal er hiertoe een antwoord moeten geboden worden op de zes probleemvelden of uitdagingen die de Europese Commissie geschetst heeft: (1)-een meer effectieve uitvoering; (2) meer volledigheid en samenhang van wetgeving; (3) een vollediger wetenschappelijke onderbouwing; (4) betere integratie in beleidsvelden en maatschappelijke activiteiten; (5) een afdoende financiering en (6) een feitelijke en gepercipieerde billijkheid. De processen die nu in het Vlaamse Gewest plaatsgrijpen in verband met instandhoudingsdoelstellingen zullen in belangrijke mate bijdragen tot de aanpak van deze uitdagingen. De Minaraad neemt zich voor om door studies en adviezen het aanpakken van deze uitdagingen en het behalen van deze doelstelling te ondersteunen.

De Minaraad leidt, omgekeerd, uit doelstelling 15 van het Pact 2020 af dat de Vlaamse minister er vanuit Vlaams perspectief toe gemandateerd is om de lijn van de Europese ministerraad te volgen, en dit standpunt te ontwikkelen en mee uit te dragen in intra-Europese en multilaterale gesprekken.

De Minaraad stelt vast dat de internationale samenwerking rond biodiversiteit in Vlaanderen een eerder beperkte invulling heeft. De Minaraad hoopt over deze problematiek binnen enkele maanden een beknopte studie en advies te kunnen afleveren.

De Minaraad pleit er voor dat de Vlaamse minister voor Leefmilieu niet alleen het intern Europese voorzitterschap zou vervullen, maar ook het extern woordvoerderschap voor de Europese Unie op zich probeert te nemen. Het is hierbij belangrijk tot een goede samenwerking te komen met het federale niveau en de andere Gewesten. Inhoudelijk moet er de komende maanden prioriteit gegeven worden aan de strategie voor de uitvoering van het Biodiversiteitsverdrag in het komende decennium, en aan de problematiek van *Access and Benefit Sharing*.

Inleiding

Dit advies is tot stand gekomen op eigen initiatief, op grond van de jaarprogrammatie van de Minaraad, zoals vastgesteld op 28 januari 2010. De adviestekst zelf is het resultaat van een voorbereidingsproces in de schoot van de Werkcommissie Open Ruimte van de Minaraad.

In het eerste deel van het advies wordt de voor de problematiek relevante informatie nog eens samengebracht: wat is het Biodiversiteitsverdrag, wat staat er te gebeuren op deze 10de COP, en wat zijn de tot dusverre gevoerde voorbereidingen op Europees en op Belgisch/Vlaams niveau?

In het tweede deel van het advies – het eigenlijke adviesgedeelte – wordt een korte appreciatie gegeven van de biodiversiteitsproblematiek en van het Biodiversiteitsverdrag, en worden er enkele algemene aanbevelingen geformuleerd.

Het advies werd met unanimitéit vastgesteld.

Walter Roggeman
voorzitter Minaraad

Adviestekst

1. Situering

1.1. Het Biodiversiteitsverdrag

- [1] **Historiek.** In 1992 heeft België, samen met 186 andere landen inclusief de Europese Unie, op de Conferentie van de Verenigde Naties over Milieu en Ontwikkeling, het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro (Verdrag inzake Biologische Diversiteit, *Convention on Biological Diversity*) vastgesteld. Het verdrag kon vanaf 5 juni 1992 worden ondertekend en is in werking getreden op 29 december 1993.
- [2] **Doelen, bereik en uitgangspunten.** Het Biodiversiteitsverdrag heeft, op grond van artikel 1, drie doelstellingen: (1) het behoud van de biologische diversiteit; (2) het duurzame gebruik van bestanddelen daarvan; en (3) de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen. Het bereik van het Verdrag strekt zich, aldus artikel 4, uit tot: (a) bestanddelen van de biologische diversiteit in gebieden gelegen binnen de grenzen van de nationale rechtsmacht van verdragspartijen; en (b) processen en activiteiten, uitgevoerd onder haar rechtsmacht of toezicht, in gebieden gelegen binnen de grenzen van haar nationale rechtsmacht dan wel in gebieden die niet onder haar nationale rechtsmacht vallen, ongeacht waar de gevolgen van die processen of activiteiten zich voordoen.
- Artikel 3 van het Verdrag bevestigt "*het soevereine recht*" van elke Verdragsstaat om zijn eigen hulpbronnen te exploiteren overeenkomstig zijn eigen milieubeleid, alsook de verantwoordelijkheid te verzekeren dat activiteiten die binnen zijn rechtsmacht of onder zijn toezicht vallen, geen schade aanrichten aan het milieu van andere staten of van gebieden die onder geen enkele nationale rechtsmacht vallen.
- [3] **Inhoud.** De overige artikelen van het Verdrag bevatten onder andere bepalingen inzake: (1) samenwerking ten aanzien van gebieden die onder geen enkele nationale rechtsmacht vallen en met betrekking tot andere aangelegenheden van wederzijds belang, ten behoeve van het behoud en het duurzame gebruik van de biologische diversiteit (artikel 5); (2) het opstellen van nationale biodiversiteitstrategieën; plannen of programma's (artikel 6); (3) inventarisatie en toezicht (artikel 7); (4) maatregelen voor behoud *in situ*, zoals het instellen van beschermde gebieden (artikel 8); (5) maatregelen voor behoud *ex situ* (artikel 9), zoals het instellen en beheer van genenbanken; (6) duurzaam gebruik van bestanddelen van de biologische diversiteit (artikel 10); (7) het uitvoeren van milieueffectrapportages voor projecten die aanmerkelijke nadelige gevolgen zouden kunnen hebben voor de biologische diversiteit (artikel 14); (8) toegang tot genetische rijkdommen (artikel 15); (9) uitwisseling van technologie en informatie en technische en wetenschappelijke samenwerking (artikelen 16, 17 en 18); en (10) het beheer van biotechnologie en verdeling van de voordelen daarvan (artikel 19). Daarnaast bevat het Verdrag financiële en organisatorische bepalingen en twee bijlagen die respectievelijk betrekking hebben op inventarisatie en toezicht (Bijlage I) en arbitrage (Bijlage II).
- [4] **Permanente verdragsorganen.** De conferentie van de verdragspartijen (*i.e.* de Staten die dit Verdrag hebben onderschreven) is de algemene vergadering van het

Biodiversiteitsverdrag. Het bevordert de uitvoering van het Verdrag door de beslissingen ("*decisions*"), die het neemt bij zijn regelmatige bijeenkomsten (momenteel een tweejaarlijks ritme). Tot nog toe zijn er negen COP's doorgegaan, met daarnaast nog een buitengewone COP, die het Cartagena-protocol tot stand gebracht heeft. Alles samen hebben deze COP's al 252 beslissingen genomen – deze beslissingen zijn ook de voornaamste output van zo'n COP's¹.

De COP wordt op permanente wijze bijgestaan door het *Subsidiary Body on Scientific, Technical, and Technological Advice* (SBSTTA) (het subsidiair orgaan voor wetenschappelijk, technisch en technologisch advies). Dit orgaan is samengesteld uit vertegenwoordigende experts van regeringen van de verdragspartijen, samen met waarnemende leden van staten die geen verdragspartij zijn, de wetenschappelijke wereld en andere relevante organisaties. SBSTTA staat in voor het opmaken van aanbevelingen ten behoeve van de COP betreffende technische aspecten van de uitvoering van het Verdrag.

[5] Niet-permanente verdragsorganen. Andere verdragsorganen worden door de COP ingesteld om specifieke kwesties aan te pakken, wanneer die zich aandienen. Deze werkgroepen worden "*ad hoc open-ended Working Groups*" genoemd, omdat ze ingesteld worden met een specifiek mandaat en een bepaalde tijdsperiode; ze staan open voor allen partijen en voor deelname door waarnemende leden.

Bestaande werkgroepen zijn:

- De Werkgroep betreffende *Access and Benefit-Sharing* (ABS). Deze Werkgroep werd ingesteld in 2000, met het oog op de uitvoering van artikel 15, 16 en 8(J) van het Verdrag.
- De Werkgroep betreffende artikel 8 (j) behandelt de kwestie in verband met het beschermen van traditionele kennis.
- De in 2004 ingestelde Werkgroep betreffende Beschermde Gebieden. Deze werkgroep coördineert de implementatie van het programma betreffende beschermde gebieden, en volgt deze uitvoering op.
- De Werkgroep betreffende de evaluatie van de opvolging van het Verdrag (WGRI). Deze Werkgroep houdt onder meer toezicht op het tot stand komen van nationale biodiversiteitsstrategieën en –plannen, en is ook de plaats waar de post-2010 discussie voorbereid wordt.

[6] Een protocol. Er is tot dusverre één protocol bij het Biodiversiteitsverdrag vastgesteld, met name het Cartagena Protocol betreffende Bioveiligheid. Genetisch gewijzigde organismen houden immers een risico in voor de biodiversiteit. Bioveiligheid is dan ook een onderwerp dat zowel wettelijk als technisch erg specifiek is en daarom een aparte plaats binnen het Biodiversiteitsverdrag heeft. Het 40 artikelen tellende Cartagena-protocol werd speciaal daarvoor in 2004 het goedgekeurd.

[7] Twee "mechanismen". In de eerste plaats is er het "financieel mechanisme", dat voortkomt uit artikel 20 en 21 van het Verdrag. Het doel ervan is om de uitvoering van de financiële bepalingen van het Verdrag te bevorderen door het delen van informatie, kennis en ervaring, en door het uitwerken van beleid en het opbouwen van consensus. Er is een *on line* netwerk betreffende financiering, wat een portaalsite is voor communicatie betreffende financiering (donors en vragers worden met elkaar in contact gebracht).

Daarnaast is er het "*clearing house mechanism*", dat de uitvoering betreft van

¹ Voor de beslissingen van Bonn, als voorbeeld, zie VERENIGDE NATIONS / UNEP, 2008.

artikel 18 van het Verdrag. De uitwisseling van technische en wetenschappelijke kennis werd van bij het begin van het Verdrag als heel belangrijk bevonden, vanuit het besef dat deze kennis van vitaal belang is voor de uitvoering van het Verdrag, en dat het niveau van de beschikbare expertise in de verschillende Verdragstaten enorm varieert².

1.2. De *Conference of Parties* in 2010

[8] Situering en agenda van de COP. Van 11 tot 29 oktober 2010 grijpt, te Nagoya, Japan, de 10de COP en de 5de COP-MOP plaats van resp. het Biodiversiteitsverdrag en het Cartaghena-protocol. Deze bijeenkomst heeft een karakter dat vergelijkbaar is met dat van de COP's in uitvoering van het Klimaatverdrag, met onderhandelingen waarbij verschillende duizenden door de Verdragstaten afgevaardigde ambtenaren betrokken zijn, met een reeks *side-events*, met representaties van NGO's en van vele andere betrokken groepen en met het *High Level Segment* – een bijeenkomst van de bevoegde regeringsleiders en ministers – van 27 tot 29 oktober.

De belangrijkste discussies op deze COP betreffen (1) de strategische evaluatie van de vooruitgang en de steun voor de implementatie van het Verdrag (dit gaat onder meer over de 2010-doelstelling, het werkprogramma tot 2022, het mobiliseren van middelen, het kennisbeheer, het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit en de verhouding met andere multilaterale verdragen) en (2) de afronding van de onderhandelingen die moeten leiden tot een internationaal regime betreffende *Access and Benefit-sharing*.

Het thema van *Access and Benefit-sharing* is cruciaal voor een door alle Verdragsstaten gedragen uitvoering van het Biodiversiteitsverdrag. De problematiek betreft een asymmetrie tussen de bij het Verdrag aangesloten staten. Schematisch kan men er van uit gaan dat de meeste biodiversiteit en de daaraan verbonden traditionele kennis zich in tropische ontwikkelingslanden bevindt, terwijl de meeste technische *know-how* om deze om te zetten in nuttige producten en diensten zich in geïndustrialiseerde landen bevindt. Als het voor staten die rijk zijn aan biodiversiteit en traditionele kennis niet mogelijk is om daar een voldoende deel van de opbrengsten van te verwerven, zullen ze onderinvesteren in het behoud ervan, en biodiversiteit vernietigen door landgebruik aan te moedigen of toe te laten die meer directe voordelen oplevert. Daarom wordt in het Biodiversiteitsverdrag de patenteerbaarheid van biotechnologische uitvindingen bevestigd, maar wordt tegelijk ook de nationale soevereiniteit van staten over hun biodiversiteit bevestigd, evenals, in zekere mate, de *property rights* van inheemse volkeren over hun traditionele kennis. Het zijn deze principes die nu verdere uitwerking behoeven³. Bovendien houdt de ABS-problematiek ook verband met de genetische diversiteit van de landbouwgewassen – waarvoor overigens ook een specifieke verdragsregeling bestaat – en op die manier met de voedselveiligheid op wereldniveau.

[9] Voorbereidende vergaderingen met betrekking tot deze COP. Ter voorbereiding van deze COP gaan er verschillende omvangrijke internationale conferenties door:

² Het Belgische *focal point* van dat *Clearing House Mechanism* is het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Deze instelling organiseert, met steun van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, in het kader van het *Clearing House Mechanism*, activiteiten voor capaciteitsopbouw met de Belgische partnerlanden.

³ Deze samenvatting is gebaseerd op Brahy, 2008, p. 17-18.

- Van 22 tot en met 28 maart 2010, te Cali, Columbia, wordt de problematiek van de *Access and Benefit Sharing* behandeld. Op zijn negende bijeenkomst te Bonn in 2008, had de COP immers aan de werkgroep ABS opgedragen om zo snel als mogelijk een internationaal regime uit te werken, en dit ten laatste voor het bijeenkomen van de 10de COP⁴.
- Van 10 tot 21 mei 2010 komt SBSTTA 14 samen te Nairobi, Kenia. In deze voorbereidende conferentie zullen alle zaken behandeld worden die niet behandeld worden in de hiervoor vermelde ABS-conferentie (Cali) of in de hierna vermelde WGRI (Nairobi).
- Van 24 tot 28 mei komt WGRI 3 samen, eveneens te Nairobi. Deze werkgroep zal een ontwerp opmaken, ten behoeve van de COP, van een geactualiseerde strategie evenals van een herziene biodiversiteitsdoelstelling, alsook een meerjarenprogramma voor de periode 2011-2022. Ook zal er de periodiciteit van de bijeenkomsten van de COP besproken worden.
- Er wordt een *High Level Event on Biodiversity* belegd in het kader van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, op 22 september 2010 te New York. Deze bijeenkomst, met als enig thema het biodiversiteitsbehoud, zal gebeuren op het niveau van ministers – mogelijks zelfs op het niveau van regeringsleiders. De functie ervan kan vergeleken worden met het *High Level Event Klimaat* dat doorging op 21 september 2009: het zal geen plaats zijn voor concrete onderhandelingen, maar is wel bedoeld om, met een zekere visibiliteit, de politieke toon te zetten voor de daarop volgende COP.

[10] Overige multilaterale initiatieven betreffende biodiversiteit. De Verenigde Naties stelde het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit in, in december 2009. Het opzet en de evenementen van dit themajaar houden verband met de voorbereiding van de 10de COP bij het Biodiversiteitsverdrag.

- Van 24 tot en met 26 Februari 2010 greep te Bali de 11de zitting plaats van het Wereldforum van milieuministers, tegelijk de algemene vergadering van de UNEP (*Eleventh Special Session of the Governing Council/Global Ministerial Environment Forum*);
- Van 13 tot en met 15 March 2010 greep te Doha, Qatar, COP 15 plaats van het CITES-Verdrag, betreffende internationale handel in bedreigde planten- en diersoorten;
- Van 13 tot 15 mei 2010 grijpt het *High Level Segment* plaats van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties (CSD 18);
- Op 22 mei 2010 is er de Internationale Dag van de Biodiversiteit;
- Van 24 tot 28 mei 2010, te Montevideo, Uruguay, is er de vierde bijeenkomst van de *Global Environmental Facility*, met een deel van de vergaderingen gewijd aan biodiversiteit;
- Van 25 tot 27 juni 2010 zal de G8-top doorgaan te Huntsville, Canada, met biodiversiteit als een belangrijk discussiethema;
- Het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit wordt dan gesloten met een evenement van 11 tot 12 december 2010, te Kanazawa, Japan.

[11] Het T.E.E.B.-rapport. Het T.E.E.B.-programma (*The Economics of Ecosystems*

⁴ VERENIGDE NATIONS / UNEP, Decisions adopted by the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity at its ninth meeting, IX/12. Access and benefit-sharing, pp. 50-51: "The Conference of Parties [...] (2.) Reiterates its instruction to the Ad Hoc Open-ended Working Group on Access and Benefit-sharing to complete the elaboration and negotiation of the international access and benefit-sharing regime at the earliest possible time before the tenth meeting of the Conference of the Parties, [...]; (3.) Further instructs the Working Group [...] to submit for consideration and adoption by the Conference of the Parties at its tenth meeting an instrument/instruments to effectively implement the provisions in Article 15 and Article 8(j) of the Convention and its three objectives, [...]; [...]"

and Biodiversity) is een groots opgezet studieprogramma, dat gesponsord wordt door UNEP, het Britse DEFRA, het Duitse *Umweltbundesamt* en de Europese Unie. Het doel is te komen tot een compilatie en ordening van beschikbare kennis, zodat er een argumentatie geboden wordt het behoud van ecosystemen en biodiversiteit. In essentie wil men komen tot een kostenberekening met betrekking tot biodiversiteitsverlies, en deze vergelijken met de kosten die nodig zijn voor beleid ter voorkoming en remediëring hiervan.

Het eerste T.E.E.B. rapport is in 2008 uitgebracht; er is een samenvatting voor beleidsmakers uitgebracht in 2009. Op 8 of 9 september 2010 zou er over de gehele wereld het volledig rapport uitgebracht worden – voor Europa zou deze *launch* gebeuren op de biodiversiteitsconferentie van het Belgische Voorzitterschap.

1.3. De voorbereiding op Europees niveau

[12] Mededeling van de Europese Commissie. Op 19 januari 2010 heeft de Europese Commissie een mededeling uitgebracht, in uitvoering van de beslissing van de Raad Milieuzaken van maart 2009. De opgave van die raadsbeslissing was met name om te komen tot een nieuwe EU-visie en een nieuw EU-doel voor biodiversiteit. Deze visie en dit doel moesten met name verder bouwen op en bijdragen tot de internationale besprekingen inzake een wereldwijde visie voor biodiversiteit voor de periode na 2010, als onderdeel van een eind 2010 vast te stellen geactualiseerd strategisch programma ter uitvoering van het Verdrag inzake biodiversiteit van de Verenigde Naties.

[13] Probleemstelling volgens de Europese Commissie. De Europese Commissie wijst op een aantal te verbeteren punten in het Europese biodiversiteitsbeleid.

- In de eerste plaats zijn er nog leemten in de uitvoering van het Natura-2000-netwerk, vooral door vertragingen geweest en problemen bij de uitvoering, onder meer omdat hiervoor te weinig middelen waren uitgetrokken.
- In de tweede plaats zijn er nog leemten in het beleid. Met name moet het beleid inzake bodembescherming en invasieve soorten verder worden ontwikkeld, daar deze een grote rol spelen bij het verlies aan biodiversiteit.
- In de derde plaats blijven er op alle niveaus – lidstaten, EU en wereldwijd – aanzienlijke leemten in kennis en informatie. Op EU-niveau en wereldwijd zou er steeds intensiever worden gewerkt aan de omschrijving van een referentiesituatie en de formulering van daaraan gerelateerde indicatoren. In juni 2010 zal het Europees Milieuagentschap de laatste hand leggen aan de beschrijving van de EU-biodiversiteitsreferentiesituatie (een primeur!), een biodiversiteitsinformatiesysteem voor Europa (BISE) lanceren en een strategisch plan opstellen om leemtes op te vullen, met name indicatoren voor ecosystemen en ecosysteemdiensten.
- In de vierde plaats is het nodig dat er meer rekening wordt gehouden met het biodiversiteitsaspect (integratiebeginsel).
- In de vijfde plaats moet een nauwkeurige raming worden gemaakt van de financiële middelen die voor de biodiversiteit in de EU moeten worden uitgetrokken. Uit vroege ramingen blijkt dat slechts 20% van de totale financiële middelen die nodig zijn voor het beheer van beschermde gebieden in Europa beschikbaar is.
- Ten slotte moet er, volgens de Europese Commissie, zowel op EU- als op wereldniveau aandacht worden besteed aan billijkheid. Daar de biodiversiteit niet gelijkmatig is verspreid en geen gelijkmatige ontwikkeling vertoont in de verschillende regio's, is de last om oplossingen te vinden evenmin gelijk verdeeld. Naast de belangrijke beginselen "*de vervuiler betaalt*" en "*volledige*

*kostendekking", welke al in de milieuwetgeving zijn opgenomen, zou het billijk zijn dat diegenen die profiteren van ecosysteemdiensten daarvoor betalen aan diegenen wier land de ecosysteemdiensten levert. "Op mondiaal niveau neemt de EU in het kader van het Verdrag inzake biologische diversiteit van de VN deel aan onderhandelingen betreffende de toegang tot genetische hulpbronnen en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die aan het gebruik daarvan zijn verbonden. Zij maakt zich sterk voor een gunstig resultaat van die onderhandelingen in 2010."*⁵ De EU zou, volgens de Europese Commissie, er ook voor moeten zorgen een volledig beeld te krijgen van de gevolgen van haar consumptiepatronen voor de biodiversiteit buiten haar grenzen.

[14] Visie van de Europese Commissie. De Europese Commissie schuift ook een visie voor met betrekking tot biodiversiteit voor 2050: *"Biodiversiteit en ecosysteemdiensten – het natuurlijke kapitaal van de wereld – worden bewaard, getaxeerd en, voor zover mogelijk, hersteld vanwege hun intrinsieke waarde en om ervoor te zorgen dat zij de economische welvaart en het menselijk welzijn blijven ondersteunen en de rampzalige gevolgen van biodiversiteitsverlies voorkomen."*

[15] Mogelijke doelstellingen voor 2020. Vermits de post-2010-besprekingen op wereldniveau – deze die gebeuren in relatie tot de COP van het Biodiversiteitsverdrag – gericht zijn op doelstellingen tegen 2020, presenteert de Europese Commissie mogelijke Europese doelstellingen voor 2020. Daarnaast zijn er andere beleidsgebieden die nauw verband houden met het biodiversiteitsbeleid en waarvoor de termijn ook 2020 is. De door de Europese Commissie uitgebrachte mededeling bevat nu de opties voor de ontwikkeling van een EU-visie en een EU-doel voor de periode na 2010:

- Optie 1 In de EU is de achteruitgang van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in 2020 aanzienlijk afgenomen.
- Optie 2 In de EU is de achteruitgang van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in 2020 stopgezet.
- Optie 3 In de EU is de achteruitgang van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in 2020 stopgezet en zijn biodiversiteit en ecosysteemdiensten zo veel mogelijk hersteld.
- Optie 4 In de EU is de achteruitgang van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in 2020 stopgezet, zijn biodiversiteit en ecosysteemdiensten zo veel mogelijk hersteld en heeft de EU haar bijdrage verhoogd om het wereldwijde verlies aan biodiversiteit tegen te gaan.

Op grond van het debat dat op grond van deze mededeling gevoerd zal worden, en van de werkzaamheden die het wetenschappelijk materiaal moeten leveren om uit de verschillende ambitieniveaus voor een EU-doel te kunnen kiezen – alsook van de resultaten van de COP 10 – zal de Commissie tegen het einde van het jaar een EU-biodiversiteitsstrategie presenteren.

[16] De ministerraad van 15 maart 2010. De mededeling van de Europese Commissie en de multilaterale biodiversiteitspolitiek in het algemeen maakten het voorwerp uit van raadsconclusies op de zitting van de Raad Leefmilieu van 15 maart 2010.

De Raad van Ministers heeft zich, op die bijeenkomst van 15 maart, geschaard achter de visie voor 2050 die door de Europese Commissie is voorgesteld.

⁵ Europese Commissie, p. 8.

Bovendien heeft de Raad zich, in par. 2, achter (een vorm van) optie 4 van de door de Europese Commissie geformuleerde voorstellen geschaard: "*[THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION] for this vision to be achieved AGREES further on a headline target of halting the loss of biodiversity and the degradation of ecosystem services in the EU by 2020, and restoring them in so far as feasible, while stepping up the EU contribution to averting global biodiversity loss*". Om dit te verwezenlijken heeft de Raad van Ministers gesteld dat het nodig zal zijn zowel het netwerk van beschermde gebieden verder te ontwikkelen⁶, als om tot een verdere integratie te komen van de zorg voor biodiversiteit in alle beleidsdomeinen en maatschappelijke activiteiten⁷.

Wat het biodiversiteitsbeleid op wereldvlak betreft heeft de Raad van Ministers onderstreept dat het nodig is dat de Europese Unie actief bij zal dragen tot een globale consensus over een visie voor 2050, over een missie voor 2020 en over bruikbare indicatoren in dat verband. De Ministerraad heeft ook de nood aan betere en meer omvangrijke financieringsinstrumenten erkend, en de relaties die er wat dat betreft gelegd moeten worden met andere multilaterale verdragen. Zo ook heeft de Raad zich geschaard achter het pleidooi voor een intergouvernementeel platform voor wetenschappelijke opvolging van biodiversiteit en ecosysteemdiensten (IPBES), vergelijkbaar met de IPCC.

Tot slot heeft de Raad van Milieuministers het engagement herbevestigd om te komen tot een succesvolle afronding van de onderhandelingen inzake ABS, in lijn met de doelstellingen van het Verdrag. Het eindresultaat moet bestaan in een nieuw protocol bij het Biodiversiteitsverdrag, met bindende en niet-bindende bepalingen betreffende de nationale wetgevingen inzake toegang tot genetische hulpbronnen. Hierbij moet enerzijds rekening gehouden worden met het belang van en de rechten die voortspruiten uit traditionele kennis, anderzijds met intellectuele eigendomsrechten.

1.4. Voorbereiding op Belgisch en Vlaams niveau

[17] Aansluiting bij het Biodiversiteitsverdrag. Het Koninkrijk België heeft het Biodiversiteitsverdrag ondertekend op 5 juni 1992, bij de Conferentie van de Verenigde Naties inzake Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling. De bekrachtiging gebeurt op grond van de Wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake biologische diversiteit en Bijlagen I en II, gedaan te Rio de Janeiro op 5 juni 1992⁸. Het Vlaamse Gewest heeft zich bij het Biodiversiteitsverdrag aangesloten bij decreet van 19 maart 1996 houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de

⁶ In par. 5: "*[THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION] UNDERLINES that the protection of biodiversity and the maintenance of ecosystem services requires cost-efficient policies and actions and goes well beyond protected areas and ecological networks; however, REAFFIRMING that protected areas and ecological networks are a cornerstone of efforts to preserve biodiversity, STRESSES the need to fully implement the Birds and Habitats Directives, to speed up the completion of the Natura 2000 Network, both on land and at sea, and to put in place adequate finance, taking into account also that biodiversity is unevenly spread throughout the EU, and effective management and restoration measures;*"

⁷ In par. 6: "*[THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION] UNDERSCORES the necessity of stepping up efforts to integrate biodiversity into the development and implementation of other policies, taking into account the objectives of all policies concerned, in particular those national and EU policies related to natural resources management, such as agriculture, food security, forestry, fisheries, and energy, as well as spatial planning, transport, tourism, trade, and development; [...]*" en par. 8: "*INSISTS that the EU action allow for the full involvement of all stakeholders at local and national levels in the development of policies and initiatives; and TRUSTS that such participatory approaches will in return generate necessary and complementary "bottom up" initiatives from those who directly participate in land and sea use management, and in particular local communities;*"

⁸ Belgisch Staatsblad, 2 april 1997.

biologische diversiteit en van de bijlagen I en II, ondertekend te Rio de Janeiro op 5 juni 1992⁹. Het Verdrag werd dan ook geratificeerd op 22 november 1996, en het is van kracht sinds 20 februari 1997.

[18] Implementatie op het niveau van het federale België. Er werd een nationaal *focal point* opgericht in juli 1995, bij het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen; aansluitend hierbij hebben de drie gewesten ook elk in een eigen *focal point* voorzien. Sinds 1996 werkt België ook actief mee aan het *Clearing-House Mechanism*. Het Koninkrijk België heeft het Cartaghena-protocol eveneens ondertekend – en geratificeerd op 15 april 2004. Het *focal point* inzake bioveiligheid werd in september 2004 opgericht, bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Aansluitend bij de uitvoering van het Biodiversiteitsverdrag heeft België een *Nationale Biodiversiteitsstrategie (2006-2016)* opgemaakt¹⁰. Vertrekpunt van deze strategie werd gevormd door de verschillende gewestelijke en federale plannen die er bestaan met betrekking tot biodiversiteit. Deze plannen werden ingepast in een omvattend kader, met name een strategie die een reeks doelstellingen en acties omdeelt over de vier federale en gewestelijke overheden, rekening houdend met wat ze wel of niet reeds uitvoeren. Het voorontwerp werd aan een openbare raadpleging onderworpen. De regionale en federale ministers van Leefmilieu keurden de strategie goed op 26 oktober 2006. De strategie is het eerste nationale document over biodiversiteit dat zowel op federaal als op regionaal niveau van toepassing is.

[19] De opvolging en voorbereiding van het multilateraal gesprek in de CCIM.

Op 5 april 1995 werd, door middel van een Samenwerkingsakkoord, het Coördinatiecomité voor Internationaal Milieubeleid (CCIM) opgericht als overlegorgaan tussen de verschillende overheden in het gefederaliseerde België. Dit comité staat in voor de voorbereiding van het standpunt van de Belgische delegatie bij Internationale ministeriële conferenties, van de samenstelling van deze Belgische delegatie hierbij en van de aanduiding van een woordvoerder. Dit is dan ook het ambtelijke forum waar de Belgische voorbereiding van de COP 10 bij het Biodiversiteitsverdrag in principe dient plaats te grijpen, en men kan er van uit gaan dat dit ook nu het geval is en reeds bezig is.

[20] De beleidsnota van minister Schauvliege. Operationele doelstelling 143 van de beleidsnota van minister Schauvliege behelst het inzetten op het Europese voorzitterschap, vermits het Vlaamse Gewest “de stoel” voor België inzake milieuaangelegenheden zal bezetten. In de beleidsnota wordt vastgesteld dat dit voorzitterschap, en de daartoe vereist samenwerking met de andere gewesten en de federale milieuoverheid, de komende jaren het Vlaamse milieubeleid en de Vlaamse inzet op alle niveaus zal beïnvloeden. Er wordt ook gesteld: “*Gezien het Belgische voorzitterschap samenvalt met het internationaal jaar voor de biodiversiteit (2010), wordt dit meegenomen als prioritair thema.*”¹¹

[21] Conferentie van Gent. Als een officiële *side event* van het Belgisch Voorzitterschap, zal het Vlaamse Gewest, in samenwerking met de twee andere Gewesten, de Federale Overheid en de Europese Commissie, en met steun van de

⁹ Belgisch Staatsblad, 24 mei 1996.

¹⁰ Artikel 6 van het Biodiversiteitsverdrag bepaalt dat elk land dat het Verdrag ondertekent nationale strategieën, plannen of programma's moet ontwikkelen voor het behoud en het duurzaam gebruik van biodiversiteit.

¹¹ Schauvliege, J., 2009, p. 55.

IUCN, instaan voor een conferentie met als titel "*Biodiversity post-2010 - biodiversity in a changing world*". Deze conferentie vindt doorgang van 8 tot 9 september, te Gent. Het doel is informatie te verschaffen over de actuele stand van zaken, en om informatie uit te wisselen en aanbevelingen te formuleren betreffende biodiversiteitsbehoud in verstedelijkende gebieden, over het belang van ecosysteemdiensten en over de visie en doelen die zouden moeten vastgesteld worden voor de periode na 2010. Het is de bedoeling een high-level conferentie te bekomen, die invloed zou hebben op de Europese positiebepaling met betrekking tot COP 10 van het Biodiversiteitsverdrag en op de op te maken Europese Biodiversiteitsstrategie.

[22] Implementatie van Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn in Vlaanderen.

Gewezen moet worden op het lopende proces betreffende de instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones in Vlaanderen, waarbij eerst deze doelstellingen bepaald zullen worden, maar tegelijk ook de instrumenten zullen geoptimaliseerd zullen worden om deze doelen te halen.

In dit proces zijn de meeste in Vlaams biodiversiteitsbeleid betrokken partners vertegenwoordigd, wat meteen ook kan leiden tot een grotere bewustwording van de problematiek en een verbeterd inzicht in elkaars standpunten.

Van een gedegen implementatieproces inzake de Habitatrictlijn en de Vogelrichtlijn valt te verwachten dat dit de Vlaamse minister meer gezag verschaft bij alle intra-Europese of multilaterale gesprekken inzake biodiversiteit.

2. Appreciatie en aanbevelingen

[23] Het belang van biodiversiteit. Artikel 2 van het Biodiversiteitsverdrag bevat een onder meer een definitie van "biologische diversiteit": "*de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; dit omvat mede de diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen*". In algemene termen zijn de argumenten voor behoud van biologische biodiversiteit bekend. Voor velen heeft het behoud van soorten en natuurlijke habitats belang vanuit ethisch standpunt. Op een meer tastbaar niveau wordt aan de natuur een waarde toegekend wegens het esthetisch genoeg die zij met zich meebrengt. Hoewel die waarde moeilijk kwantificeerbaar is, ligt zij ten grondslag aan een groot deel van de toeristische industrie.

Vanuit economisch oogpunt levert de biodiversiteit, dankzij de verstrekte ecosysteemdiensten, belangrijke baten op voor de huidige en toekomstige generaties. Deze diensten betreffen – rechtstreeks of onrechtstreeks – de productie van voedsel, brandstof, vezels en geneesmiddelen, de waterhuishouding, de regulering van luchtkwaliteit en klimaat, de instandhouding van de bodemvruchtbaarheid en de nutriëntencyclus. Deze ecosysteemdiensten worden gegenereerd op alle niveaus – van lokaal tot globaal – en in vele gevallen zijn deze diensten niet of nauwelijks substitueerbaar.

Voor de Mineraad mag het belang van de biodiversiteit aldus niet onderschat worden.

[24] De verbanden tussen de biodiversiteits- en de klimaatproblematiek. Er zijn gelijkenissen en verschillen tussen de biodiversiteitsproblematiek en de

klimaatproblematiek. Het voornaamste verschil betreft de invulling van de structuur van het milieuprobleem. Bij de klimaatproblematiek gaat het veel meer (1) vooral om een *sink*-probleem, waarbij (2) het milieugoed, de atmosfeer, een globaal en enigszins samenhangend karakter heeft, en waarbij (3) de milieuverstorende handelingen – of ze nu groot- of kleinschalig zijn – alle een gelijksoortige impact hebben op de globale balans. Bij de biodiversiteitsproblematiek gaat het (1) vooral om een *source*-probleem, waarbij (2) het milieugoed, de ecosysteemdiensten, zich op alle niveaus in andere en uiteenlopende vormen aandienen, en waarbij (3) de milieuverstorende handelingen dikwijls meer ongelijksoortig zijn en een diverse impact hebben op de betrokken milieugoederen¹². De complexiteit bij het tweede is, zo mogelijk, nog groter dan bij het eerste.

Voor klimaat is er een markt in wording (gebaseerd op vervuiliingsrechten) en is er de daarnaast de beslissende impact van de energiemarkt. Voor biodiversiteit is er vooralsnog geen markt (gebaseerd op extractierechten) – hoewel de ABS-discussie kan opgevat worden als een markt in voorbereiding. Er bestaan evenwel vele markten die rechtstreeks met die extractie van biodiversiteit verband houden en die vanuit dat oogpunt gedeeltelijk gereguleerd worden: de wereldvoedselmarkt, de wereldhoutmarkt, enz.

De gelijkenissen tussen de klimaatproblematiek en de biodiversiteitsproblematiek zijn (1) dat telkens sprake is van een eindige milieugebruiksruimte, waarbij het voortbestaan van de mensheid op het spel lijkt te staan; (2) dat er telkens sprake is van onomkeerbare *tipping points*, of het overschrijden van grenzen waardoor de problematiek snel zou kunnen verslechteren¹³; (3) dat er uit dien hoofde nood is aan globale en in de tijd bepaalde doelstellingen, die gerespecteerd zouden moeten worden; (4) dat er zowel aan productie- als aan consumptiezijde grote belangen op het spel staan en dat er sprake is van veel weerstand bij wie veel te verliezen heeft bij koerswijzigingen in het in dat verband gevoerde beleid; en (5) dat er telkens een sterk verband is met geopolitieke spanningen tussen rijke landen, ontwikkelingslanden en opkomende landen.

Bovendien zijn er nog vele feitelijke interacties tussen beide problemen: klimaatverslechtering heeft impact op biodiversiteit en biodiversiteitsverarming heeft impact op klimaat.

Op grond van deze overwegingen en van de onderlinge wisselwerking tussen de klimaatproblematiek en de biodiversiteitsproblematiek, vindt de Mineraad het nodig dat er zowel in de ene als in de andere problematiek afdoende politieke energie zou worden geïnvesteerd.

[25] De beleidsmatige impact van het Biodiversiteitsverdrag. Het in 1992 gesloten Biodiversiteitsverdrag bevat een beginseltekst, die als zodanig de problematiek correct gevat heeft. Het lijkt de basis te bevatten van de behandeling van alle mogelijke maatschappelijke en feitelijke problemen die met biodiversiteit verband houden, voor zover ze bovenstatelijke relevantie hebben.

¹² Een vergelijkbare, maar ietwat andere karakterisering in ROCKSTROM, J., *et alii*, (2009) fig. 4.

¹³ De onder (1) en (2) vermelde problematiek is mede het voorwerp van het geciteerde ROCKSTROM, J., *et alii*. (2009), met als conclusie: "*Our preliminary analysis indicates that humanity has already transgressed three boundaries (climate change, the rate of biodiversity loss, and the rate of interference with the nitrogen cycle). There is significant uncertainty surrounding the duration over which boundaries can be transgressed before causing unacceptable environmental change and before triggering feedbacks that may result in crossing of thresholds that drastically reduce the ability to return within safe levels.*".

Vanuit het Biodiversiteitsverdrag als koepelverdrag kan er een zinvol verband gelegd worden met de meer specifieke verdragen of internationale regimes die een belangrijk verband houden met biodiversiteit – de genetische diversiteit van landbouwgewassen¹⁴, de handel in bedreigde planten- en diersoorten¹⁵ enz.

De resultaten van de onderhandelingen die plaats grijpen in verband met het Biodiversiteitsverdrag hebben een belangrijke impact op het Europese biodiversiteitsbeleid, en zodoende ook op het Vlaamse biodiversiteitsbeleid.

- Significant is dat het Biodiversiteitsverdrag ongeveer gelijktijdig tot stand is gekomen met de Habitatrictlijn – er kan vermoed worden dat de onderhandelingsinspanningen van de Europese delegatie in belangrijke mate gestoeld was op de synergie tussen beide ontwikkelingen. Er zijn gelijkaardige concepten terug te vinden in het Biodiversiteitsverdrag en in de Habitatrictlijn.
- Van actuele betekenis is dat de Europese Commissie verklaard heeft zijn nieuwe biodiversiteitsstrategie voor de Europese Unie vast te zullen stellen na de 10de COP en rekening houdende met de resultaten ervan. Van deze strategie kan verwacht worden dat ze een impact zal hebben op de implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn, en dat ze van invloed zal zijn op de integratie van biodiversiteitszorgen in andere beleidsdomeinen.

Vanuit deze achtergrond – en mede vanuit het gegeven dat de bevoegdheden inzake natuurbehoud voor het overgrote deel gedefederaliseerd zijn en dat natuurbehoud samen met een reeks andere gedefederaliseerde bevoegdheden voor het overgrote deel de biodiversiteitsproblematiek dekken – beveelt de Minaraad aan de Vlaamse regering aan om de ontwikkelingen binnen en onder het Biodiversiteitsverdrag op korte en over de lange termijn nauwlettend te volgen, en deze opvolging structureel te verankeren.

[26] Het doel om de binnen-Europese biodiversiteit te herstellen – relevantie voor het Vlaamse Gewest. Zoals zo-even geschetst, er loopt een lijn vanuit de werkzaamheden in het kader van het Biodiversiteitsverdrag, overheen de Europese biodiversiteitspolitiek tot aan de implementatieverantwoordelijkheden van het Vlaamse Gewest.

In de huidige situatie moet er rekening gehouden worden met de raadsconclusies zoals die vastgesteld zijn door de Raad van Milieuministers, op 15 maart 2010. De centrale stelling hierin is dat, tegen 2020, de achteruitgang van de biodiversiteit binnen Europa niet alleen tot stilstand zal zijn gebracht, maar dat die Europese biodiversiteit zover als mogelijk zal zijn hersteld. Ook voor het Vlaamse Gewest zal dit een reeks implementatietaken met zich meebrengen, die in principe gesanctioneerd kunnen worden door procedures tegen de Belgische Staat, *c.q.* het Vlaamse Gewest, voor het Europees Hof.

¹⁴ Internationaal Verdrag aangaande plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw, en Bijlagen I en II, gedaan te Rome op 3 november 2001; ondertekend door België tezamen met de Europese Gemeenschap en de andere lidstaten op 6 juni 2002 te Rome; bekrachtigd voor het Vlaamse Gewest bij decreet van 13 juli 2007.

¹⁵ Het Verdrag van Washington van 3 maart 1973, ook gekend als CITES, of de "*the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*". Omdat de CITES-overeenkomst gaat over zowel Europese als niet Europese flora en fauna, gaat mede omdat er binnen de EG geen grenzen tussen de lidstaten bestaan, heeft de Europese Gemeenschap eveneens een aantal verordeningen in dat verband uitgevaardigd. De Vlaamse wetgeving is gebaseerd op de volgende Europese Verordeningen: Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dieren- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer en Verordening (EG) Nr. 1497/2003 van de commissie van 18 augustus 2003

De Minaraad stelt evenwel vast dat het vooropgestelde doel heel sterk samenspoort met een doelstelling die er in dat verband afgesproken werd in de context van het Vlaamse Pact 2020, met name doelstelling 15: *“Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio’s aan. Hiertoe heeft Vlaanderen voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt over een stadsbos of heeft er een opgestart. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen voor bijkomende tewerkstelling.”*¹⁶

Volgens de Minaraad is dit een moeilijke, maar niet een onmogelijke uitdaging. Ook binnen Vlaamse context zal er hiertoe een antwoord moeten geboden worden op de zes probleemvelden of uitdagingen die de Europese Commissie geschetst heeft: (1) een meer effectieve uitvoering; (2) meer volledigheid en samenhang van wetgeving; (3) een vollediger wetenschappelijke onderbouwing; (4) betere integratie in beleidsvelden en maatschappelijke activiteiten; (5) een afdoende financiering en (6) een feitelijke en gepercipieerde billijkheid.

De processen die nu, met medewerking van vele partners in de Raad, bezig zijn in verband met de bepaling en de implementatie van instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszones, zullen in belangrijke mate bijdragen tot het aanpakken van deze uitdagingen in Vlaamse context. De Minaraad neemt zich voor om door studies en adviezen het aanpakken van deze uitdagingen en het behalen van deze doelstelling te ondersteunen.

Wat betreft binnenlands biodiversiteitsbeleid, leidt de Minaraad alleszins uit doelstelling 15 van het Pact 2020 af dat de Vlaamse minister er toe gemandateerd is om de standpunten van de Europese Unie te volgen, te ontwikkelen en mee uit te dragen in intra-Europese en multilaterale gesprekken.

[27] Het doel om meer internationaal samen te werken – relevantie voor het Vlaamse Gewest.

Zoals in par. 16 beschreven, heeft de Milieuministerraad, in zijn conclusies van 15 maart, ook besloten om de internationale samenwerking rond biodiversiteit te intensiveren. De vraag is of er in Belgisch-Vlaamse context aanknopingspunten kunnen gevonden worden die aansluiten bij dit voornemen.

- De Minaraad meent dat de door de Vlaamse overheid gedragen internationale samenwerking rond biodiversiteit een eerder beperkte of minstens ondoorzichtige invulling heeft. Wel kan er gewezen worden op het Tropisch bossenfonds, waartoe de v.z.w. Groenhart wordt gesubsidieerd, en dat, alles in acht genomen, relatief succesvol was wat betreft de doorgevoerde projecten.
- Daarnaast nemen een aantal NGO’s een reeks initiatieven met betrekking tot biodiversiteit in de Derde Wereld, zonder Vlaamse overheidssteun. In het Pact 2020 staat er niets vermeld over internationale samenwerking betreffende biodiversiteit.
- In de context van de wetenschappelijke wereld zijn er een reeks samenwerkingsrelaties vanuit universitaire of andere onderzoeksinstituten, die evenwel meestal niet gevaloriseerd worden als vormen van bilaterale samenwerking rond biodiversiteit.
- Op federaal niveau kan er verwezen worden naar het “Beleidsplan voor integratie biodiversiteit in federale sleutelsectoren”, dat, na een openbare

¹⁶ Pact 2020, doelstelling 15.

raadpleging en na advies van de FRDO van 18 december 2008, door de minister van Klimaat en Energie op 27 november 2009 werd voorgelegd aan de ministerraad voor akteneming. Dit plan werd opgemaakt in uitvoering van actie 18, "Biodiversiteit beschermen", van het 2de Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling 2004-2008. Een van de in dit plan behandelde sectoren is ontwikkelingssamenwerking – de acties zijn er opgedeeld rond zeven thema's: (1) traditionele kennis; (2) capaciteitsopbouw; (3) communicatie en sensibilisatie; (4) evaluatie van milieumerites van samenwerkingsprojecten; (5) integratie in nationaal beleid van partnerlanden; (6) *ex situ* behoud en (7) klimaat en biodiversiteit¹⁷.

Als voorlopige conclusie lijkt gesteld te mogen worden dat er in Vlaams/Belgische context weliswaar een belangrijk potentieel is aan internationale of bilaterale samenwerking rond biodiversiteit, waarbij het federale niveau conceptueel al verder staat en het Vlaamse Gewest zijn niche nog zoekt of kan zoeken. Blijft dat er momenteel geen eenheid van strategie voorhanden lijkt te zijn. Die stand van zaken lijkt te contrasteren met deze van Nederland, Groot-Brittannië, Duitsland en de Scandinavische landen. De Minaraad plant om over deze problematiek binnen enkele maanden een beknopte studie en advies af te leveren.

[28] Het belang van de COP in het kader van het voorzitterschap. De klimaattop te Cancun, Mexico, zowel als de Biodiversiteitstop te Nagoya, Japan, zullen de twee grote, multilaterale milieu-*events* zijn tijdens het Belgische voorzitterschap in de tweede helft van het jaar. Voor het welslagen van het Belgische voorzitterschap is het dan ook van belang dat men hiervan een prioriteit maakt.

Ingevolge de geïnstitutionaliseerde taakverdeling tussen de Federale overheid en de Gewesten, fungeert de Vlaamse minister van Leefmilieu in de komende maanden als woordvoerder voor België in de Milieuraad van de Europese Unie. Dit impliceert dat ze, tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van 2010, optreedt als voorzitter van de Europese Milieuraad.

In multilaterale context – de twee vermelde grote conferenties – is de taakverdeling minder eenduidig. Voor Biodiversiteit is het evenwel aangewezen dat de Vlaamse minister – die immers ook, wat dat betreft, in die periode ons land vertegenwoordigt op het niveau van de Europese Unie – het extern woordvoederschap voor de Europese Unie op zich probeert te nemen.

Vermits een belangrijk deel van de expertise inzake multilaterale onderhandelingen zich bevindt op federaal niveau, is het hierbij aangewezen dat er een goede Vlaamse-federale samenwerking – en samenwerking met de andere Gewesten – gecultiveerd zou worden.

[29] Inhoudelijke prioriteiten met betrekking tot de COP. De Minaraad beseft dat er op de COP een zeer uitgebreide reeks complexe problemen behandeld wordt, en dat het onmogelijk is om in het bestek van dit advies daar een afgewogen uitspraak te doen. Niettemin is het duidelijk, zoals in par. 8 vermeld, dat de belangrijkste discussies wellicht deze zijn betreffende de strategie voor het

¹⁷ Magnette, P., 2009, p. 11. Zie verder evenwel ook Claude Croizer, milieuviseur BTC: "*Wat het Belgisch Agentschap voor Ontwikkelingssamenwerking (BTC) betreft, maakt biodiversiteit deel uit van een ruimer geheel van milieuaspecten. Milieu is een sectoroverschrijdend thema waarin ook biodiversiteit haar plaats heeft. BTC heeft weinig projecten lopen met biodiversiteit als belangrijkste invalshoek, maar sinds een aantal jaren stijgt het aantal projecten dat verband houdt met het duurzame beheer van natuurlijke rijkdommen.*", p. 6 in DIMENSIE 3, januari-februari 2010.

volgende decennium en deze betreffende de *Access and Benefit sharing*. Een COP waarbij er op dat vlak beslissende vooruitgang wordt geboekt, zal vermoedelijk als een geslaagde COP worden bestempeld. Wat dit betreft beseft de Minaraad zeer goed dat de Europese Unie – laat staan de woordvoerder van de Europese Unie – hier zeker niet alle factoren onder controle heeft. Niettemin beveelt de Minaraad aan om aan de voorbereiding van deze onderwerpen in de komende maanden de nodige aandacht te besteden, zodat men goed geïnformeerd in het veld kan treden.

Bibliografie

- BRAHY, N., The Property Regime of Biodiversity and Traditional Knowledge – Institutions for Conservation and Innovation, Brussel, 2008, Editions Larcier, pp. 1-435.
- COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Council conclusions on biodiversity post-2010 – EU and global vision and targets and international access and burden sharing regime – 3002nd ENVIRONMENT Council meeting, Brussels, 15 March 2010, pp. 1-7, <http://www.consilium.europa.eu/Newsroom>.
- DGOS, Dimensie 3 – het Magazine van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking – Dossier: Biodiversiteit, tweemaandelijks magazine, januari-februari 2010, nr. 1.
- EUROPESE COMMISSIE, Mededeling van de Europese Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Opties voor een EU-visie en een EU-doel voor biodiversiteit na 2010, COM(2010) 4 definitief, Brussel, 19 januari 2010, pp. 1-12.
- FOD VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU, Nationale Belgische Biodiversiteitsstrategie 2006-2016, Brussel, november 2006, pp. 1-106, <http://www.cbd.int/doc/world/be/be-nbsap-01-nl.pdf>.
- MAGNETTE, P., Federaal plan voor de integratie van de biodiversiteit in vier federale sleutelsectoren: verklaring naar aanleiding van de raadpleging van het publiek, voorgelegd door de Minister van Klimaat en Energie, Brussel, 2009, pp. 1–161. https://portal.health.fgov.be/pls/portal/docs/PAGE/INTERNET_PG/HOMEPAGE_MENU/MILIEU1_MENU/INSPECTIONETDROITSENVIRONNEMENTAUX1_MENU/BURGERSCHAPENMILIEU1_MENU/CONSULTATIONSPUBLIQUES1_MENU/OPENBARERAADPLEGINGFEDERALEPLANBIOD_HIDE/OPENBARERAADPLEGINGFEDERALEPLANBIOD_DOCS/BIODIV_PLAN_A_NNEX_NL.PDF.
- MINARAAD en SALV, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse regering betreffende de vaststelling van gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats, Brussel, 24 en 25 september 2009, pp. 1-18.
- ROCKSTROM, J, et alii, Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity, Ecology and Society 14 (2): 32, <http://www.stockholmresilience.org/download/18.8615c78125078c8d3380002197/ES-2009-3180.pdf>; ook gepubliceerd in Nature, 461, 472-475 (24 September 2009).
- SCHAUVLIEGE, J., Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2009-2014, beleidsnota ingediend door de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, Vlaams Parlement, stuk 193 (2009-2010) – Nr. 1, 26 oktober 2009 (2009-2010), pp. 1-60.
- VERENIGDE NATIES, Convention on biological diversity (with annexes), concluded at Rio de Janeiro on 5 June 1992, registered *ex officio* on 29 December 1993.
- VERENIGDE NATIONS / UNEP, Decisions adopted by the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity at its ninth meeting, UNEP/CBD/COP/9/29, Bonn, 19-30 May 2008, pp. 1-183.
- VLAAMSE REGERING, SOCIALE PARTNERS EN VERENIGINGSLEVEN, Pact 2020, 19 januari 2009, http://www.vlaanderen-in-actie.be/nlapps/data/docattachments/Pact%202020_definitief.pdf.